

O kombiniranom testu probira sindroma Down u prvom tromjesečju

Downov sindrom je najčešći uzrok mentalne zaostalosti kod čovjeka, s približno **prosječnom** učestalošću od 1 na 770 živorođene djece. Ovaj ukupni prosjek vrijedi za trudnice svih starosti a vjerojatnost se mijenja s dobi trudnoće. Djeca rođena s Downovim sindromom često imaju teške abnormalnosti srca, bubrega i crijeva. Često boluju i od akutne leukemije, a ukoliko dožive dob od 40-50 godina, većina ih pati od presenilne demencije tipa Alzheimer. Takva se djeca rađaju i u obiteljima u kojima nitko dotad nije bolovao od Downovog sindroma.

Slijedeća tablica pokazuje promjenu vjerojatnosti da dijete ima sindrom Down **PRI PORODU** prema godinama starosti majke. (Prema: AGE SPECIFIC DETECTION AND FALSE POSITIVE RATES: AN AID TO COUNSELLING IN DOWN SYNDROME RISK SCREENING, T.M. REYNOLDS, A.B. NIX, F.D. DUNSTAN, A.J. DAWSON Obstet. Gyn. 1993, Vol 81, str. 447-50)

starost godina	vjerojatnost PRI PORODU
16	1:1572
18	1:1556
20	1:1528
22	1:1481
24	1:1404
26	1:1286
28	1:1119
30	1:909
32	1:683
34	1:474
36	1:307
38	1:189
40	1:112
42	1:65
44	1:37

Prikazana vjerojatnost je u prvom tromjesečju veća približno za jednu trećinu jer otprilike toliko djece s Downovim sindromom umre još u maternici ili se desi spontani pobačaj.

Prethodno rođena zdrava djeca nisu garancija da se u nekoj slijedećoj trudnoći neće desiti Downov sindrom. Downov sindrom nastaje zbog viška kromosoma u oplođenoj jajnoj stanici. Naime, normalan broj kromosoma u stanicama čovjeka iznosi 46 (tj. 23 para). Osobe s Downovim sindromom imaju ukupno 47 kromosoma u stanicama, jer kromosom broj 21 nije u paru nego ih ima tri, pa se ovaj poremećaj naziva još i trisomija 21. Postoje i druge, rjeđe, trisomije, npr. trisomija 18 koja rezultira Edwardovim sindromom itd.

Dijagnostički testovi za Downov sindrom i ostale trisomije

Downov se sindrom dijagnosticira analizirajući tkivo ploda dobiveno amniocentezom ili biopsijom korionskih resica. Na taj se način dobiju stanice koje se zatim proučavaju citogenetskim metodama, te se ustanovljuje broj i neka od svojstava kromosoma (kariotipizacija). Ovakvim testom se dobiva direktni odgovor ima li ili nema trisomije ploda. Ove su metode dobivanja materijala u izvjesnoj mjeri rizične za plod jer mogu, doduše rijetko, dovesti do pobačaja. Zbog toga se prvo primjenjuju neinvazivni testovi probira (engl. screening).

Testovi probira

Ovim testovima se procjenjuje **vjerojatnost** da dijete ima Downov sindrom ili neku drugu trisomiju (18 ili 13). Ako je tako izmjerena i izračunata vjerojatnost veća od neke granice odluke (npr. neki liječnici kao granicu odluke uzimaju vjerojatnost 1:250), onda se ipak primjenjuje prije spomenuti dijagnostički test. Njegov rezultat izražava se kao izgled (slično vjerojatnosti ili riziku) da dijete ima određenu trisomiju i to u obliku 1/N npr. 1/250.

Testovi probira mogu imati više komponenti i to: anamnestički podaci, ultrazvučni probir i biokemijski probir, a ti se probiri mogu kombinirati u pa tako dobijemo **kombinirani probir**. Kod ultrazvučnog probira mjere se parametri ploda poput dimenzije tjeme-trtica, debljine nuhalnog nabora, prisutnosti nosne kosti i mnogi drugi. Kod biokemijskog se probira u krvi majke mjere razine određenih markera koje luči posteljica, poput slobodne beta podjedinice hCG i proteina PAPP-A koji se mijenjaju tijekom trudnoće. Zajedno s anamnestičkim podacima (o dobi i težini trudnoće, datumu zadnje menstruacije i sl.), uz rezultate ultrazvučnih i biokemijskih mjerenja određuje se vjerojatnost trisomija u ploda.

Napomena: Kombinirani probir nije obavezan nego je slobodni izbor trudnoće. On služi kao pomoć u daljnjim odlukama o eventualnom daljnjem dijagnostičkom postupku koji može uključivati npr. amniocentezu, kariotipizaciju i sl. Rezultat testa nije konačna dijagnoza i valja znati da i u slučaju povećane vjerojatnosti za trisomiju plod može biti zdrav a u slučaju male vjerojatnosti može, doduše vrlo rijetko, imati trisomiju.

Potvrđujem da sam u potpunosti informirana o načinu provođenju kombiniranog probira i njegovim mogućnostima te sam suglasna da pristupim testiranju.

Potpis trudnice i datum: _____